

N:o 18.

Ank. till Riksd. kansli den 21 februari 1901, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i stadgan
angående skjutsväsendet den 31 maj 1878.*

Stadgan angående skjutsväsendet den 31 maj 1878 innehåller i § 1, att all skjuts för resandes befordran bör, så vidt ske kan, på entreprenad upplåtas, samt att maximibeloppet af den skjutslega, som må af entreprenör få uppbäras, hvilket belopp kan bestämmas olika för olika län och jemväl för olika delar af samma län, fastställas af Kongl. Maj:t efter förslag af vederbörande landsting och länsstyrelse. I § 13 stadgas angående förfarandet vid entreprenadauktion följande: »Utrop skall först ske å skjutsningens öfvertagande emot rättighet att af de resande i skjutslega uppbära den af Kongl. Maj:t för länet eller, der olika lega är för särskilda delar af länet stadgad, den länsdel, hvarinom skjutsanstalten är belägen, fastställda maximilega utan vilkor af bidrag. Göres dervid flera än ett anbud, må de täflande genom underbud skilja sig emellan. Vill icke någondera medgifva nedsättning, skola samtliga de täflandes anbud i protokollet antecknas. Varder åter vid utrop i förenämnda ordning icke något anbud afgifvet, skall utrop anställas med vilkor af bidrag jemte rättighet att uppbära den fastställda maximilegan; börande efter auktionsförrättningens slut samtliga dervid förda protokoll tillika med de af de bjudande aflemnade bevis, intyg och borgensförbindelser till Kongl. Maj:ts befallningshafvande insändas». I händelse anbud afgifvits utan anspråk på entreprenadbidrag, skall, enligt § 14, det anbud, som innefattar erbjudande att besörja skjutsningen för lägsta legan, antagas. I 26 § återfinnes följande bestämmelse: »Uppstår behof af särskild skjutsanstalt vid *hamnplats, jernvägsstation* eller *kanalstation*,

eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande att ordna sådan anstalt derstädes på det sätt, att skjutsbestyret må, efter det entreprenadauktion derå blifvit hållen, till den, som erbjuder sig att för minsta lega, efter mil räknadt, befordra resande och för fullgörande af detta sitt åtagande finnes vederhäftig och lämplig, för högst tre år öfverlemnas, äfven om den betingade legan öfverstiger den i afseende å skjutsentreprenad för orten stadgade maximilega.»

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 14, som blifvit till lagutskottet hänvisad, anför herr *S. Nordström* i Höglunda efter att hafva återgifvit lydelsen af här ofvan omförmälda bestämmelser i skjutsstadgans 13, 14 och 26 §§: »Innebörden utaf dessa stadganden är, såsom hvar man vet, den, att vid en skjutsanstalt, som är förenad med en indräktig gästgifverirörelse, den betingade skjutslegan kan nedpressas till en bråkdel af den fastställda maximitaxan, under det att vid en annan skjutsanstalt, som är belägen vid någon hamn-, kanal- eller jernvägsstation, den betingade skjutslegan kan bringas i höjden långt utöfver den gällande maximilegan. Det obilliga och oresonliga uti dessa stadganden torde ligga för öppen dag. Likasom den ifrågasvarande kongl. skjutsstadgans antagande utgjorde en djup kränkning utaf eganderätten, i det att en gästgifverirörelse, hvilken sedan sekler varit förenad med ett visst hemman och som kanhända utgjorde detta hemmans hufvudsakliga värde, genom denna stadga i ett penndrag slopades utan någon som helst godtgörelse från det allmännas sida, likaså torde dessa bestämmelser rörande skjutslegans varierande storlek vid olika skjutsanstalter, som kan vexla mellan några ören och flera kronor per mil, beroende på lokala förhållanden, knappast kunna försvaras inför det allmänna rättsmedvetandet. Då staten och landstingen få vidkännas afsevärda uppoffringar till skjutsväsendets upprätthållande i form af entreprenadbidrag till sådana skjutsanstalter, der konkurrens saknas, så bör det äfven vara en statens och landstingens rättighet att tillgodonjuta skilnaden vid sådana platser, der, till följd af konkurrens, den betingade legan understiger den af Kongl. Maj:t fastställda. Detta torde lämpligast realiseras sålunda, att den fastställda maximilegan alltid erlægges utaf den resande, men hvarhelst en entreprenör anser sig kunna underbjuda densamma, denne då vid de blifvande entreprenadauktionerna bjuder en viss kontant summa för rättigheten att uppehålla skjutsningen i förening med gästgifverirörelsen. Detta kontanta utlägg från entreprenören skall

genom vederbörande kronobetjening uppbäras och till landtränteriet redovisas för att jemte statens och landstingens bidrag fylla entreprenadsumman vid sådana skjutsanstalter, som betingat sig kontant bidrag jemte den fastställda maximilegan.

Den i 26 § stipulerade undantagsställning för skjutslegans utgörande vid vissa hamn-, kanal- och jernvägsstationer anser jag lika obefogad och bör utan svårighet kunna likställas med öfriga skjutsanstalter. Om entreprenören tillerkännes entreprenadbidrag i likhet med öfriga skjutsanstalter, så skola lämpliga entreprenörer ingalunda komma att saknas.

På grund af det anförda tillåter jag mig föreslå, att lagutskottet behagade formulera och Riksdagen för sin del antaga sådan ändring i nu gällande stadga angående skjutsväsendet i riket, att skjutslegan alltid skall utgå efter den af Kongl. Maj:t fastställda maximilegan, oberoende af de vilkor, som blifvit med entreprenören kontrakterade; att, der entreprenör underbjuder den fastställda maximilegan, denne då förbinder sig att erlægga en viss årlig afgift för rättigheten att upprätthålla skjutsningen i förening med gästgifverirörelsen; att denna afgift utbetalas halfårsvis i förskott till vederbörande uppbördsman, som på vanligt sätt redovisar dessa medel; att dessa medel, tillika med statens och landstingens bidrag, användas till betäckande af entreprenadbidrag vid de stationer, som betingat sig sådana; att vid sådana hamn-, kanal- och jernvägsstationer, som omförmälas uti 26 § af berörda stadga, skjutsningsbestyret likställas med öfriga skjutsanstalter, d. v. s. med tillskott af entreprenadbidrag från staten och landstingen, der lämplig entreprenör ej kan anskaffas för den för orten gällande maximilegan.»

Föreliggande motion åsyftar tvenne hufvudsakliga ändringar i gällande skjutslagstiftning. Den ena rörer sådana skjutsanstalter med entreprenad, der den verkliga skjutslegan understiger den af Kongl. Maj:t för länet eller landstingsområdet fastställda maximilegan, och går derpå ut att, med upphäfvande af den fördel, som vid dylika skjutsanstalter nu kommer de resande till godo i form af nedsatt skjutslega, tillföra stat och landsting inkomst från dessa skjutsanstalter. Den andra ändringen afser sådana särskilda skjutsanstalter vid hamnplats, jernvägsstation eller kanalstation, som omförmälas i 26 §, och har till syfte att likställa dessa med öfriga skjutsanstalter med entreprenad.

Hvad förstnämnda ändringsförslag vidkommer, vill utskottet erinra, att detsamma år 1890 var föremål för Riksdagens pröfning, men då, på lagutskottets hemställan, af båda kamrarne förkastades.

Så bör efter utskottets åsigt äfven nu blifva fallet. Af Kongl. Maj:ts befallningshafvandes senaste, tillgängliga femårsberättelser, för åren 1891—1895, framgår, att de fall, då den verkliga skjutslegan understiger maximilegan, äro synnerligen fåtaliga. Af landets 1377 skjutsanstalter med entreprenad var det nemligen år 1895 endast 37 stycken, der sådant var händelsen. Att för dessa undantagsfall vidtaga ändring i skjutslagstiftningen kan utskottet ej tillstyrka, detta desto mindre som den ifrågasatta ändringen ej komme att för stat och landsting medföra några inkomster af betydelse. Der den verkliga legan understiger maximilegan, är, såsom af femårsberättelserna kan skönjas, skilnaden dem emellan i allmänhet helt obetydlig, och endast vid 5 skjutsanstalter understiger legan 1 krona 10 öre.

Hvad sedermera beträffar bestämmelserna i 26 §, anser utskottet den af motionären föreslagna förändringen härutinnan icke heller vara af behovet påkallad eller lämplig. Enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förberörda femårsberättelser var det år 1895 endast 9 sådana särskilda skjutsanstalter, der legan utgick med större belopp än den fastställda maximilegan. Det vill häraf framgå, att det i allmänhet ej möter svårighet att få skjutsningen å dylika platser verkställd för normal lega, och entreprenadbidrag från staten och landstingen skulle således endast sällan blifva af nöden. Men principiellt synes det utskottet mindre egentligt att pålägga stat och landsting ekonomiska förpligtelser för tillgodoseende af sådana rent lokala intressen som särskilda skjutsanstalters inrättande å de platser, som i 26 § omförmälas, liksom å andra sidan stat och landsting ej kunna ega något berättigadt anspråk att åtnjuta inkomst på grund deraf att skjutslegan vid sådana särskilda skjutsanstalter understiger den maximilega, som för de allmänna skjutsanstalterna inom samma län eller landstingsområde blifvit fastställd.

Med stöd af det anförda får utskottet alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 februari 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.